

Forslag

til

Lov om ændring i lov om valg til folketinget.

Fremsat den 13. januar 1961 af *indenrigsministeren*.

§ 1.

I lov nr. 171 af 31. marts 1953 om valg til folketinget som ændret ved lov nr. 335 af 22. december 1953, lov nr. 193 af 11. juni 1954 og lov nr. 202 af 10. juni 1959 foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, udgår ordene „opfylder den i stk. 2 indeholdte aldersbetingelse“ og i stedet indføres ordene „er fyldt 21 år“.

§ 1, stk. 2, udgår.

§ 1, stk. 3, ændres til stk. 2.

2. Efter § 10 indsættes som ny paragraf:

„§ 10. a. På tilflytterlisten optages endvidere personer, som tager fast bopæl i kommunen, men som

1) på grund af ophold i Grønland eller udlandet ikke er opført på en valgliste (hovedliste eller tillægsliste), eller

2) er opført på valglisten i en anden kommune end tilflytningskommunen, men på grund af ophold som nævnt foran ikke kan optages på tilflytterlisten i henhold til bestemmelserne i § 10.

Stk. 2. De i § 10, stk. 3, omhandlede frister for optagelse på tilflytterlisten finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. De under stk. 1, 2) nævnte personer slettes af valglisten i den kommune, hvor de tidligere har haft bopæl; de nærmere regler herom samt om fremgangsmåden ved optagelsen af de i stk. 1 nævnte personer på tilflytterlisten m. v. fastsættes af indenrigsministeren.“

3. I § 17, stk. 3, indføres som nyt 3. pkt.: „Indenrigsministeren er bemyndiget til i forbindelse med ændringer i landets kommunale inddeling at foretage heraf følgende forandringer i valgkredsfortegnelsen. Om de stedfundne forandringer udsteder indenrigsministeren fornøden bekendtgørelse.“

4. I stk. 1, 4. pkt., indsættes efter ordet „kommune“ ordene „efter det senest opgjorte indbyggertal (registerfolketal)“.

5. I § 19, stk. 1, 1. pkt., tilføjes: „samt sammenkalder valgbestyrelsen til møde.“

2. pkt. udgår.

6. I § 20 indføres som nyt 2. pkt.: „For de valgte medlemmer vælges stedfortrædere“.

7. I § 20 indføres som nyt 3. pkt.

„For så vidt det antal medlemmer af valgbestyrelserne (og stedfortrædere for medlemmerne), der skal vælges blandt kommunalbestyrelsesmedlemmer, overstiger det samlede antal af disse, vælges det overskydende antal blandt de i kommunen indenfor opstillingskredsen bosatte vælgere.“

8. I § 24 indføres som nyt stk. 2:

„Stk. 2. Ingen kan være stiller for kandidater for mere end ét parti.“

9. I § 28 indføres som nyt stk. 3:

„Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om nedlæggelse af et afstem-

ningsområde. En sådan beslutning skal bekendtgøres i de stedlige dagblade. Nedlæggelsen kan dog ikke iværksættes, såfremt mindst 10 pct. af vælgerne i afstemningsområdet inden en måned efter bekendtgørelsen skriftligt har modsat sig nedlæggelsen.“

10. I § 29, stk. 3, ændres ordene „25 kr.“ til „40 kr.“.

11. I § 33 indføres som nyt stk. 2:

„Stk. 2. Enhver vælger er pligtig at påtage sig hvervet som tilforordnet vælger for valgbestyrelsen og valgstyrelserne.“

12. I § 38, stk. 2, ændres ordet „telegrafisk“ til ordene „på den af indenrigsministeren fastsatte måde“.

13. I § 47, stk. 1 og 2, indføres som nyt sidste pkt.:

„I tilfælde af stemmelighed foretages lodtrækning ved indenrigsministerens foranstaltning.“

14. I § 50, stk. 1, indføres som nyt sidste pkt.:

„I tilfælde af stemmelighed foretages lodtrækning ved indenrigsministerens foranstaltning.“

15. I § 56, stk. 4, 1. pkt., ændres ordene „3 sidste søgnedage“ til „7 sidste søgnedage“.

16. Efter § 56 indsættes som ny paragraf:

„§ 56 a. Vælgere, som på grund af indlæggelse på offentlige eller private sygehuse eller offentlige helbredelsesanstalter i øvrigt på valgdagen vil være forhindret i at indfinde sig på det afstemningssted, hvor de ellers skulle have stemt, kan stemme hos sygehusets eller helbredelsesanstaltens inspektør. Stemmeafgivningen kan ske de sidste 7 søgnedage før valgets afholdelse.

Stk. 2. Stemmeafgivningen sker efter de i §§ 57-65 indeholdte regler, dog at reglen i § 58, stk. 2, 1., 2. pkt. ikke finder anvendelse.“

17. I § 58, stk. 1, 4. pkt., indføres efter ordene „eller navnet“ ordene „eller bogstavbetegnelsen, jfr. § 23, stk. 3.“

18. I § 58, stk. 2, 1., 3. pkt., indføres efter ordet „fyrvæsenet“ ordene „vedkommende sygehusinspektør eller dennes stedfortræder“.

19. I § 63 indføres efter ordet „konsulats-embedsmænd“ ordet „sygehusinspektører“.

20. I § 64, stk. 1, 1. pkt., udgår ordene „samt at der i mandskabets opholdsrum findes oplået et af indenrigs- og boligministeriet affattet uddrag af reglerne om stemmeafgivning ved indsendelse af stemmeseddel.“

§ 64, stk. 3, udgår.

§ 2.

I valgkredsfortegnelsen foretages følgende ændringer:

B. Øernes område.

1. V. Præstø amtskreds:

I kommunefortegnelsen for 1. opstillingskreds udgår ordene „Havnelev“ og „Lille-Heddinge“ og i stedet indføres efter ordene „Magleby Stevns“ ordet „Rødvig“.

2. VIII. Odense amtskreds:

I kommunefortegnelsen for 1. opstillingskreds ændres ordene „øst og nord“ til „vest og syd“.

C. Jyllands område.

3. XI. Thisted amtskreds:

Den ved indenrigsministerens bestemmelse af 25. januar 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 6 af 25. februar 1954, udskilte del af Vestervig-Agger sognekommune under Thisted amt (Tyborøn sognekommune) udgår af 2. opstillingskreds.

4. XIII. Viborg amtskreds:

Den ved kgl. resolution af 3. marts 1955, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 5 af 7. marts 1955 til Bjerringbro (den tidligere Hjerminde-Lee-Hjorthede) sognekommune under Viborg amt henlagte del af Sahl-Gullev sognekommune under samme amt overføres fra Viborg amtskreds' 3. opstillingskreds til samme amtskreds' 4. opstillingskreds.

I kommunefortegnelsen for 4. opstillingskreds ændres ordene „Bjerring-Mammen“ til „Mammen“ og „Hjerminde-Lee-Hjorthede“ til „Bjerringbro“.

I kommunefortegnelsen for 5. opstillingskreds ændres ordene „Øster Bølle“ til „Ålestrup“.

5. XVIII. Ringkøbing amtskreds:

Den ved indenrigsministeriets bestemmelse af 25. januar 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 6 af 25. februar 1954, oprettede Tyborøn sognekommune (tidligere en del af Vestervig-Agger sognekommune) overføres fra Thisted amtskreds' 2. opstillingskreds til Ringkøbing amtskreds' 2. opstillingskreds.

I kommunefortegnelsen for 2. opstillingskreds indføjes efter ordene „Resen-Humlum“ ordet „Tyborøn“.

6. XX. Haderslev m. fl. amters amtskreds:

Den ved kgl. resolution af 17. februar 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 5 af 18. februar 1954, i Sønderborg købstadkommune indlemmede del af Ulkebøl sognekommune under Åbenrå-Sønderborg amt overføres fra Haderslev m. fl. amters amtskreds' 4. opstillingskreds til samme amtskreds' 3. opstillingskreds.

I kommunefortegnelsen for 3. opstillingskreds udgår ordet „Adsbøl“.

§ 3.

De i § 1 indeholdte ændringer til § 1 i lov nr. 171 af 31. marts 1953 om valg til folketinget træder i kraft samtidig med loven om ændring af valgretsaldere til folketinget.

§ 4.

Indenrigsministeren bemyndiges til at lade lov nr. 171 af 31. marts 1953 om valg til folketinget, således som den med senere ændringer bliver at anse som affattet, optrykke ved bekendtgørelse som „Lov om valg til folketinget“. Indenrigsministeren er i denne forbindelse bemyndiget til overalt i loven at ændre ordet „indenrigs- og boligministeren“ til „indenrigsministeren“.

Bemærkninger til lovforslaget.

I forbindelse med det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om ændring af valgretsaldere til folketinget har regeringen ønsket at søge gennemført nogle yderligere ændringer i folketingsvalgloven som følge af erfaringer indvundet ved de senest afholdte folketingsvalg. Nogle af disse bestemmelser medfører, at tilsvarende ændringer må foretages i lov om kommunale valg, hvorom der er fremsat særligt lovforslag.

Med hensyn til lovforslagets enkeltheder henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Ad lovforslagets § 1.

Til pkt. 1.

De foreslåede ændringer knytter sig til det samtidig fremsatte forslag om ændring af valgretsaldere til folketinget, der i henhold til bestemmelsen i grundlovens § 29, stk. 2, skal undergives en folkeafstemning. Da ændringerne først kan træde i kraft, når en sådan folkeafstemning har været afholdt, er der i lovforslagets § 3 optaget en bestemmelse om, at de i § 1 indeholdte ændringer træder i kraft samtidig med loven om ændring af valgretsaldere.

Til pkt. 2.

I medfør af § 6 skal valglisternes fornyelse og fuldstændiggørelse finde sted de sidste 14 dage af

januar måned, og herefter kan der i det store og hele ikke ændres i disse lister. Dette har til følge, at personer, der ikke havde bopæl i landet i denne periode, men i øvrigt opfyldte betingelserne for valgret, er udelukket fra at stemme ved valg, der afholdes i løbet af det år, for hvilket valglisten har gyldighed.

Denne begrænsning i adgangen til at udøve stemmeret virker navnlig stødende i tilfælde, hvor vælgeren har været i Grønland, men forekommer også mindre rimelig, hvor den pågældende efter et ophold i udlandet på ny har taget fast bopæl her i landet.

For at råde bod herpå foreslås det i stk. 1, at personer, der på grund af ophold i Grønland eller i udlandet ikke er blevet opført på valglisten ved dennes udarbejdelse, optages på tilflytterlisten i den kommune, hvor de tager bopæl efter ankomsten her til landet. Samme regel foreslås for personer, der vel er optaget på valglisten her i landet i en anden kommune, men på grund af senere ophold som ovenfor nævnt efter de gældende regler i § 10 ikke kan optages på den nuværende bopælskommunes tilflytterliste.

I stk. 2 foreslås det, at der for optagelse af disse personer gælder samme tidsfrister som for indlandske flytninger.

I stk. 3 foreslås det, at de tilflyttere, der allerede står på valglisten i en anden kommune, slettes af dennes valgliste, ligesom det foreslås, at de nærmere regler om fremgangsmåden ved optagelsen på tilflytterlisten af de i stk. 1 nævnte personer fastsættes af indenrigsministeren. Det forudsættes, at der herunder bl. a. gives bestemmelse om, at tilflytningskommunen, ligesom ved flytninger fra én kommune til en anden kommune her i landet, skal sende meddelelse til vælgeren om dennes optagelse på tilflytterlisten, og til den kommune, hvor vælgeren står opført på valglisten; endvidere forudsættes det, at vælgeren til enhver tid hos kommunen kan få oplyst, om han er optaget på tilflytterlisten.

Reglerne i § 9 i slutningen om berigtigelse af fejl ved listernes udarbejdelse finder anvendelse også på de heromhandlede vælgere.

Det har været overvejet i stedet for foranstående ordning at foreslå indført en særlig supplementsliste til hovedlisten for de vælgere, der tilflytter fra Grønland eller udlandet, således at denne liste skulle fremlægges til offentligt eftersyn i lighed med de egentlige valgliste. For ikke at gøre systemet for tungt at arbejde med, er man imidlertid meget tilbage for at indføre en sådan ordning for det begrænsede antal vælgere, det drejer sig om. Hertil kommer, at heller ikke en ordning om fremlæggelse af en sådan særlig supplementsliste ville komme til at omfatte alle vælgere af denne kategori, idet de vælgere, der efter deres tilbagevenden her til landet flyttede til en anden kommune og blev optaget på denne kommunes tilflytterliste, dog ikke ville komme til at figurere på en offentligt fremlagt liste. Endvidere må det tages i betragtning, at de pågældende vælgere ved næste almindelige valglistes udarbejdelse vil blive optaget på en valgliste, der fremlægges.

Til pkt. 3.

Det foreslås, at indenrigsministeren bemyndiges til at foretage forandringer i valgkredsfortegnelsen i forbindelse med ændringer i den kommunale inddeling, jfr. lovbekendtgørelse nr. 329 af 6. juli 1950 af lov om landkommunernes styrelse.

Til pkt. 4.

Da der har hersket tvivl om, hvorvidt det er indbyggertallet ved de almindelige 5-årige folketællinger eller det indbyggertal, som fremkommer ved de årlige revisioner af folkeregistrene, som skal lægges til grund, når en kommunes antal af valgbestyrelsesmedlemmer skal fastsættes, har man for at skabe ensartede regler for hele landet fundet det rettest at fastslå det senest opgjorte registerfolketal som det afgørende i denne relation.

Til pkt. 5.

Den nuværende formulering er uheldig, da det i praksis har vist sig, at der ikke er anledning til at indkalde valgbestyrelserne, før kandidatlisterne er indleveret.

Til pkt. 6-7.

I Københavns kommune findes 19 opstillingskredse, og for hver opstillingskreds skal vælges en valgbestyrelse på 5 medlemmer, hvoraf 2 af kommunalbestyrelsens egen midte og 3 blandt de inden for opstillingskredsen bosatte vælgere. Endvidere skal der vælges stedfortrædere for de valgte. Antallet af borgerrepræsentanter er ikke stort nok til, at der kan vælges det nødvendige antal medlemmer og stedfortrædere, og man har derfor måttet vælge det ekstra antal blandt opstillingskredsens vælgere. Valgloven indeholder imidlertid ingen hjemmel hertil for hovedstadens vedkommende. Denne mangel foreslås herved afhjulpet.

Til pkt. 8.

Det er i praksis antaget, at en vælger kan være stiller for mere end en kandidat i tilfælde, hvor der er foretaget sideordnet opstilling inden for en opstillingskreds. Det er imidlertid forekommet i flere tilfælde, at vælgere har optrådt som stillere for kandidater for forskellige partier. Valgloven indeholder intet direkte forbud herimod, men bestemmelsen i § 25 tyder dog på, at det ikke har været hensigten, at samme person skulle kunne virke som stiller for kandidater for forskellige partier, og man har derfor fundet det rettest at indsætte en bestemmelse, der hindrer dette.

Til pkt. 9.

I forbindelse med centraliseringen af skolevæsenet er opstået et behov for nedlæggelse af afstemningsafdelinger, idet der efter distriktskolernes nedlæggelse ofte savnes egnede afstemningslokaler. Valgloven indeholder kun regler om deling af afstemningsafdelinger, og man har derfor fundet det påkrævet at foreslå en bestemmelse om nedlæggelse.

Til pkt. 10.

Vederlaget til valgstyrrere og tilforordnede vælgere, der blev fastsat ved valgloven af 1948, er ikke senere reguleret og foreslås nu forhøjet i overensstemmelse med den almindelige prisudvikling.

Til pkt. 11.

I § 29 indeholdes en bestemmelse om, at valgstyrrere er pligtige at udføre det dem påhvilende hverv; en tilsvarende bestemmelse findes ikke for tilforordnede vælgere og foreslås derfor indsat.

Til pkt. 12.

Det er i loven bestemt, at indberetning skal ske telegrafisk, men i praksis anvendes telefonisk indberetning suppleret med en telegrafisk indberetning. Man har ment det rettest at foreslå bestemmelsen ændret således, at indenrigsministeriet til enhver tid kan træffe bestemmelse om, at indberetningen sker på den hurtigste og mest hensigtsmæssige måde.

Til pkt. 13-14.

Valgloven indeholder ingen bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes i tilfælde, hvor to kandidater eller to stedfortrædere har fået lige mange stemmer. Da loven forudsætter, at valget er endelig opgjort, når folketinget træder sammen, har man fundet det rettest at foreslå afgørelsen, der må ske ved lodtrækning, foretaget ved indenrigsministerens foranstaltning.

Til pkt. 15.

Da det i praksis har vist sig, at 3 søgnedage er utilstrækkeligt, foreslås denne frist udvidet til 7 søgnedage.

Til punkterne 16, 18 og 19.

Syge vælgere har hidtil ikke haft adgang til at afgive stemme ved almindelige valg, dels på grund af de betænkeligheder med hensyn til uro og forstyrrelse, der udfra lægelige hensyn gør sig gældende ved stemmeafgivning på sygehuse, dels fordi det ikke vil være muligt at gennemføre en stemmeafgivning for hjemmeliggende syge på en sådan måde, at valghemmeligheden kan bevares.

Uanset de anførte lægelige betænkeligheder er det regeringens opfattelse, at der — i det omfang en stemmeafgivning for syge kan gennemføres uden at der derved sker en krænkelse af stemmehemmeligheden — bør indrømmes de syge adgang til at afgive stemme. Man har derfor fundet det forsvarligt at foreslå reglerne om stemmeafgivning pr. brev udvidet til også at omfatte patienter på sygehuse og offentlige helbredelsesanstalter.

Man har derimod ikke ment at kunne udvide stemmeafgivningen til også at omfatte patienter på private klinikker og private sygehjem, idet overgangen mellem disse klinikker og sygehjem samt pensionater og private familieboliger er så flydende, at en afgrænsning ikke er mulig. Til offentlige helbredelsesanstalter henregnes også alderdomshjemmenes sygeafdelinger og offentlige hjem for kronisk syge.

Til pkt. 17.

Efter de gældende bestemmelser skal stemmesedlen påføres enten navnet på en af de opstillede kandidater eller navnet på et af de i valget deltagende partier.

Da bogstavbetegnelsen efterhånden har vundet en sådan udbredelse i den almindelige bevidsthed, at den identificeres med partibetegnelsen, har man ment, at også anførelsen af dette bogstav må være tilstrækkeligt for at godtage en brevstemmeseddel. Man har derfor foreslået bestemmelsen ændret i overensstemmelse hermed.

Til pkt. 20.

Bestemmelsen om, at der i danske skibe skal findes opslag med uddrag af reglerne om stemmeafgivning ved indsendelse af stemmeseddel foreslås ændret, da fornøden vejledning findes dels i stemmematerialet dels i søfolkernes afregningsbøger.

Ad lovforslagets § 2.

Til pkt. 1.

Ved kgl. resolution af 24. februar 1958, jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 2 af 25. februar 1958, er der truffet bestemmelse om, at Havnelev og Lille-Heddinge sognekommuner under Præstø amt fra 1. april 1958 at regne sammenlægges til én sognekommune, der benævnes Rødvig kommune.

Til pkt. 2.

Ved revision af rigsdagsvalgloven i 1948 gennemførtes efter henstilling fra Odense byråd en regulering af grænsen mellem 1. og 2. opstillingskreds i Odense amtskreds. Ved en fejl blev teksten til den omhandlede del af valgkredsfortegnelsen i forslaget til revision af valgloven forandret på en sådan måde, at den del af Odense købstad, som tidligere sammen med Pårup sognekommune havde udgjort 1. opstillingskreds, nu selvstændigt udgjorde 2. kreds, medens omvendt den del af købstaden, som tidligere havde udgjort 2. kreds, blev slået sammen med Pårup sognekommune til Odense amtskreds' 1. opstillingskreds.

Lovforslagets formulering blev på dette punkt uændret ophøjet til lov ved rigsdagsvalgloven af 9. juni 1948, og herfra er den pågældende beskrivelse af grænsen mellem de to opstillingskredse gået over i folketingsvalgloven af 31. marts 1953.

Da den stedfundne ombytning af de to opstillingskredse ikke har været tilsigtet, foreslås det, at kredsinddelingen i Odense købstad ændres i overensstemmelse med Odense byråds oprindelige indstilling.

Til pkt. 3 og 5.

Ved indenrigsministeriets bestemmelse af 25. januar 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 6 af 25. februar 1954, er Tyborøn by fra 1. april 1954 at regne udskilt af Vestervig-Agger sognekommune under Thisted amt for at udgøre en selvstændig sognekommune under navn af Tyborøn kommune, og ved kgl. resolution af 27. april 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 11 af 28. april 1954, er denne kommune overført fra Thisted amt og Thisted amtsrådsreds til Ringkøbing amt og Ringkøbing amtsrådsreds. Nærværende forslag tilsigter, at Tyborøn kommune også i valglovmæssig henseende bliver overført til Ringkøbing amtskreds.

Til pkt. 4.

Ved kgl. resolution af 3. marts 1955, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 5 af 7. marts 1955 er et ca. 363 ha stort areal af Sahl-Gullev sognekommune under Viborg amt fra 1. april 1955 udskilt fra denne kommune og henlagt til Bjerringbro kommune (den tidligere Hjerminde-Lee-Hjorthede sognekommune) ligeledes under Viborg amt. Det indlemmede areal hører valglovmæssigt til Viborg amtskreds' 3. opstillingskreds, men da Bjerringbro kommune (den tidligere Hjerminde-Lee-Hjorthede kommune) hører til Viborg amtskreds' 4. opstillingskreds, foreslås det at overføre det indlemmede areal hertil.

De foreslåede ændringer i kommunefortegnelsen

skyldes, at Bjerring-Mammen kommune og Hjerminde-Lee-Hjorthede kommune fra 1. april 1955 benævnes henholdsvis Mammen kommune og Bjerringbro kommune, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 4 af 7. marts 1955.

Endvidere benævnes Østerbølle sognekommune fra 1. januar 1961 som Ålestrup sognekommune, jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse af 30. november 1960.

Til pkt. 6.

Ved kgl. resolution af 17. februar 1954, jfr. indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse nr. 5 af 18. februar 1954, er et ca. 230 ha stort areal af Ulkebøl sognekommune under Åbenrå-Sønderborg amt fra den 1. april 1954 udskilt fra denne kommune og indlemmet i Sønderborg købstad-kommune. Sønderborg kommune hører valglovmæssigt under Haderslev m. fl. amters amtskreds' 3. opstillingskreds, og hertil foreslås det indlemmede areal, der hører til samme amtskreds' 4. opstillingskreds, overført.

Den foreslåede ændring i kommunefortegnelsen skyldes, at Adsbøl og Gråsten sognekommuner ved kgl. resolution af 16. februar 1957, jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 1 af 22. februar 1957 fra den 1. april 1957 er sammenlagt til én sognekommune, der benævnes Gråsten kommune.

Ad lovforslagets § 3.

Der henvises til bemærkningerne til § 1.